

ЗВІРІВНИЦТВО — галузь *тваринництва*, що займається розведенням хутрових звірів. Відіграє значну роль в економіці України, забезпечуючи насел. хутром та виробами з нього, дієтич. м'ясними продуктами (м'ясо нутрії), легку пром-сть — сировиною. Відомо 3 осн. форми ведення З.: вільна, або острівна (звірів розводять на волі на обмеженій території), напіввільна (осн. стадо утримують у клітках, молодняк — на обмеженій території), клітк. (кожну тварину або сім'ю утримують в окремих клітках).

В Україні З. започатковано наприкінці 1950-х рр. будівництвом відомих нині великих звірогосподарств. Осн. об'єктами розведення були сріблясто-чорна лисиця, песець, єнотоподібний собака та амер. норка різних типів забарвлення. У незнач. кількостях розводили також траводічних звірів, зокрема нутрію і шиншилу. Окремим напрямом діяльності стало розроблення технології клітк. утримання ондатри та бабака. Найбільшого розвитку вітчизн. З. набуло наприкінці 1970-х — у 1980-х рр., за показниками кількості виробленої продукції Україна займала 2-е м., поступаючи лише РФ. Саме в цей період гол. напрямом галузі стало норківництво; осн. увагу фахівці спрямували на покращення якості хутра, підвищення плодючості, розширення видового складу і кольор. гами звірів. Наступ. етап (1990–2000) характеризувався спадом розвитку хутр. промисловості, внаслідок чого з 24-х потуж. звірогосподарств спожив. кооперації залишилося лише 6, а також функціонували кілька приватних, поголів'я скоротилося на 48 %. У 2001–09 виникла тенденція до стабілізації та поступового нарощування обсягів виробництва. Нині звірогосподарства переважно використовують генофонд, сформований у 1960–80-і рр. Створ. низку приват. звірогосподарств та розширено пород. склад норківництва. Так, станом на 2000, на племін. заводах та в репродукторах поголів'я норки складало: стандартні — 55 %, сапфір — 22 %, пастель та соклотпастель — 6 %, сріблясто-блакитні — 6 %, ампаломіно, ампалосріблясті (перлові), мойлалеутські (лавандові) — по 1 %. В останні роки їх кольор. спектр значно розширився за рахунок імпорту таких короткошерстих типів, як сканбраун, сканголу, сканблек, хрестівка чорна, перл та ін. Нині в Україні понад 714 тис. голів хутр. звірів, з них — 700 тис. норок різних типів, бл. 7,5 тис. сріблясто-чорних лисиць та бл. 6,5 тис. песців, решта видів складає незнач. відсоток. Підвищення попиту на хутр. сировину в останні роки свідчить про необхідність нарощування поголів'я звірів, від яких отримують довгошерсте хутро (лисиці, песці, єнотоподібні собаки). Оскільки звірогосподарства

України неспроможні повністю забезпечити внутр. ринок хутром, його імпортують з Норвегії, Греції, Китаю.

Питання годівлі, утримання, відтворення, вет. забезпечення звірів вирішують установи УААН: Інститути тваринництва (Харків), епізоотології (Рівне), а також дослідна станція звірівництва та мисливство-знавства Черкас. інституту агропром. виробництва, створ. на базі Укр. відділ. ВНДІ мисливствознавства та звірівництва — єдиної за часів СРСР н.-д. організації, яка здійснювала наук. забезпечення галузі на території України. Працівники станції на замовлення Міністерства аграр. політики України розробили метод. рекомендації з утримання хутр. звірів з метою стандартизації умов їх розведення в звірогосподарствах. Серед ін. напрямів діяльності — розроблення методик селекції на збільшення розміру тіла та підвищення продуктивності норок, удосконалення технології вирощування нутрій в індивід. та фермер. господарствах, а також системи відтворення в норківництві, вивчення особливостей роботи з норками імпортованих типів за умов адаптації та підвищення рівня репродукції. Співроб. станції провели доместикацію бабака та розробили елементи технології утримання його в неволі; вдосконалили технологію клітк. утримання ондатри. Нині діє Асоц. звірівників України, яка об'єднує ТОВи «АгроГолд» (с. Павлівка Тисмениц. р-ну Івано-Фр. обл.), «Галичхутро» (с. Велике Сокал. р-ну Львів. обл.), «Ізюм. звірогосподарство» (Харків. обл.), «Звіроплемгосп “Золотоніський”» (с. Кедина Гора Черкас. обл.), «Барішів. звіроплемгосп» (с. Борщів Київ. обл.), «Костопіль» (Рівнен. обл.). Осн. мета Асоц. — координація розвитку технологій вирощування хутр. звірів та сприяння забезпеченню виробників кормами. Займається переважно розведенням норки, лисиці та песця. Крім того, відомими в Україні та за її межами є Переяслав-Хмельн. (Київ. обл.), Черкас., Краснолиман. (Донец. обл.) та ін. звірогосподарства.

Рекомендована література

1. Гончар О. Ф., Кузько П. П. Вплив різної структури раціонів годівлі на перебіг вагітності у нутрій // Вісн. Черкас. інституту агропром. виробництва: Міжвід. темат. зб. наук. пр. 2005;
2. Гончар О. Ф. Методичні підходи щодо удосконалення технології відтворення норки // Мат. Міжнар. наук.-практ. конф. «Тваринництво 21 сторіччя: нові технології, досягнення та перспективи». Х., 2008. Вип. 97;
3. Гончар О. Ф., Гавриш О. М., Кузєбний С. В. Реалізація статевого потенціалу самців норки скандинавського типу в умовах адаптації // Наук.-тех. бюл. Інституту біології тварин УААН. Л., 2008. Вип. 9, № 3;

4. Гончар О. Ф., Гавриш О. М. Репродуктивна здатність норок. Чк., 2010.

М. І. Башенко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Звірівництво / М. І. Башенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16655>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).